

HANDREIKING
REGIONAAL SPREIDINGSPLAN
TOEKOMSTBESTENDIG ONDERWIJS

ASSEN // NOVEMBER 2016

1. INLEIDING

STAND VAN ZAKEN PROCESBEGELEIDING LEERLINGENDALING

Sinds het voorjaar van 2015 zijn er in Drenthe twee regionaal procesbegeleiders leerlingendaling in opdracht van het primair onderwijs actief. Dit wordt gefinancierd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De procesbegeleiders zijn beschikbaar tot de zomer van 2017.

Tussenrapportage

In 2015 hebben er individuele gesprekken plaatsgevonden met bijna alle bovenschoolse onderwijsbestuurders en met alle wethouders onderwijs in Drenthe. In december 2015 is de tussenrapportage 'Tussenbalans en voorstel voor vervolg' (dat als bijlage wordt meegezonden) uitgebracht.

Informatiemappen per gemeente

Vervolgens is per gemeente een situatieschets en kaartmateriaal gemaakt dat als input kan dienen voor een spreidingsplan. De procesbegeleiders hebben alle gemeenten het aanbod gedaan om deze informatie te delen tijdens een LEA- of OOGO-overleg. Zeven gemeenten hebben hier in het afgelopen jaar gebruik van gemaakt.

Ondersteuning bij totstandkoming spreidingsplan

De laatste fase van de procesbegeleiding bestaat uit het ondersteunen bij de totstandkoming van het spreidingsplan. Hiervoor is op 13 oktober 2016 een bijeenkomst georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomst is verkend hoe een regionaal spreidingsplan eruit moet zien en aan welke aspecten gedacht moet worden bij het maken van een spreidingsplan.

WETSVOORSTEL TOEKOMSTBESTENDIG ONDERWIJSAANBOD

Het wetsvoorstel Toekomstbestendig Onderwijsaanbod (dat als bijlage wordt meegezonden) ligt op dit moment bij de Raad van State. Zodra de wet wordt aangenomen en van kracht gaat zijn schoolbesturen verplicht om samen met collega-besturen en gemeentebesturen afspraken te maken. Het initiatief om tot een regionaal spreidingsplan te komen ligt bij de schoolbesturen.

Het wetsvoorstel Toekomstbestendig Onderwijsaanbod regelt dat schoolbesturen verplicht worden om een regionaal spreidingsplan op te stellen. Dit plan moet minstens ingaan op:

1. de omvang en begrenzing van de regio;
2. de relatie tussen het bestaande onderwijsaanbod en de toekomstige vraag op basis van leerlingaantallen;
3. de visie op de toegankelijkheid van het onderwijs, mede in relatie tot leerlingenvervoer.

Daarnaast verplicht de regering schoolbesturen en gemeenten om op overeenstemming gericht overleg te voeren over het toekomstbestendig maken van het onderwijsaanbod.

Geconcludeerd kan worden dat de wet minimale eisen stelt aan het regionaal spreidingsplan. Het is aan onderwijsbestuurders en gemeenten om met elkaar te bepalen of zij het spreidingsplan willen uitbreiden met andere onderwerpen. In deze notitie geven de regionaal procesbegeleiders een overzicht van eventuele uitbreiding van onderwerpen die in een regionaal spreidingsplan aan de orde kunnen komen. Deze uitbreiding is tot stand gekomen op basis van alle gesprekken met bestuurders in de afgelopen twee jaren, de verzamelde materialen (situatieschetsen en kaarten) en de input tijdens de bijeenkomst 'Toekomstbestendig onderwijs' van 13 oktober 2016.

1. GEMEENTE ALS REGIO

Het eerste punt dat opgenomen dient te worden in een regionaal spreidingsplan is de omvang en begrenzing van de regio. In tussenrapportage 'Tussenbalans en voorstel voor vervolg' (december 2015) werd de gemeentelijke schaal als de meest logische schaal benoemd voor overleg en planvorming. In het afgelopen jaar bleek er breed draagvlak te zijn om op gemeentelijke schaal tot een regionaal spreidingsplan voor toekomstbestendig onderwijs te komen.

In alle gemeenten zijn meerdere schoolbesturen actief. Openbare schoolbesturen werken, op een enkele uitzondering na, binnen de grenzen van één gemeente. Bijzondere schoolbesturen hebben vaker scholen in meerdere gemeenten. Een aantal besturen heeft scholen verspreid over een groot gebied, waarbij in elk van de gemeenten slechts één of twee scholen onder het gezag vallen (Vrije Scholen, reformatorische en gereformeerde scholen).

In verschillende gemeenten zijn schoolbesturen al langer met elkaar en met de gemeente in gesprek over een meerjarenperspectief op huisvesting (o.a. Noordenveld, Hoogeveen, Emmen, Westerveld).

Gespreksonderwerpen

- Er zullen altijd grenskwesties spelen, ongeacht de regio waarvoor gekozen wordt om tot een regionaal spreidingsplan te komen. Het advies is om over deze grenskwesties overleg te voeren met desbetreffende besturen 'over de grens' en eventuele afstemming of afspraken hierover op te nemen in het spreidingsplan. Dit geldt voor zowel gemeentelijke als provinciale grenskwesties.
- Mogelijk bestaat de wens om de aansluiting tussen het primair en voortgezet onderwijs als aandachtspunt op te nemen in het spreidingsplan. In dat geval dient rekening gehouden te worden met de schaal waarop het voortgezet onderwijs georganiseerd is en dient ook over de gemeentegrenzen heen gekeken te worden.

2. LEERLINGAANTALLEN EN PROGNOSES

De relatie tussen het bestaande onderwijsaanbod en de toekomstige vraag op basis van leerlingaantallen is het tweede punt waarvan de wetgever eist dat het wordt opgenomen in het regionaal spreidingsplan.

Gespreksonderwerpen

- Wordt het met elkaar eens over welke prognoses gehanteerd worden. In de informatiemappen die de regionaal procesbegeleiders leerlingendaling hebben gemaakt is uitgegaan van de prognoses van DUO. Er zijn ook andere prognoses beschikbaar. Prognoses zijn bedoeld om een

idee te krijgen van de trend, niet om de exacte toekomst te voorspellen. Kies eventueel voor de bandbreedte tussen twee verschillende prognoses.

- Een andere mogelijkheid is om uit te gaan van het aantal kinderen dat al geboren is. Daarmee wordt gekozen om maximaal vier jaren vooruit te kijken. Dit sluit aan bij de suggestie die in de memorie van toelichting van het wetsontwerp wordt gedaan om tot een vierjarig spreidingsplan te komen. In de notitie Krimpen met perspectief (2012, STAMM) werd deze mogelijkheid ook uitgewerkt.
- De informatiemappen die de regionaal procesbegeleiders leerlingendaling hebben gemaakt bevatten naast een situatieschets ook kaarten die in een oogopslag de situatie op gemeentelijke schaal weergeeft.

3. VISIE OP TOEGANKELIJKHEID

Het derde punt dat opgenomen dient te worden in een regionaal spreidingsplan is de visie op de toegankelijkheid van het onderwijs, mede in relatie tot leerlingenvervoer. Er dient minimaal in beeld gebracht te worden wat de consequenties zijn voor het leerlingenvervoer bij veranderingen / spreiding van scholen.

Gespreksonderwerpen

Naast de minimale eis, zijn er een aantal andere onderwerpen waarover nadere afstemming gezocht kan worden:

- visie op de inrichting van het onderwijs;
- visie op de spreiding van denominatie van het onderwijs;
- visie op samenwerking met kinderopvang, buiten- / tussenschoolse opvang en peuterspeelzalen;
- mogelijke vorming van integrale kindcentra;
- visie op aansluiting van het onderwijs op het sociale domein (denk aan passend onderwijs, jeugdhulp en centra voor jeugd en gezin / sociale teams);
- beschikbaarheid van voorzieningen (denk hierbij, naast de hierboven genoemde voorzieningen, aan huisvesting en gymzalen).

4. OP OVEREENSTEMMING GERICHT OVERLEG

De wetgever verzoekt om op overeenstemming gericht overleg te voeren tussen schoolbesturen en het gemeentelijk bestuur.

Gespreksonderwerpen

De gespreksonderwerpen waarover minimaal afstemming gezocht moet worden zijn:

- leerlingaantallen / prognoses;
- huisvesting;
- leerlingenvervoer.

5. COMMUNICATIE

Het advies is om ook afstemming te vinden over de communicatie. Spreek met elkaar af waarover met wie gesproken gaat worden en wanneer dat plaatsvindt. Neem dit op in het regionaal spreidingsplan.

Gespreksonderwerpen

- Ga na met wie intern gesproken wordt, zoals met het personeel en de medezeggenschapsraad.
- Ga na met wie extern gesproken wordt, zoals met ouders, de bevolking en andere instellingen.
- Spreek af in welk gremium de voortgang en monitoring van het regionaal spreidingsplan plaatsvindt, bijvoorbeeld tijdens het OOGO- of LEA-overleg.

PROCESBEGELEIDING BESCHIKBAAR

Tot de zomer van 2017 is er voor het primair onderwijs in Drenthe procesbegeleiding beschikbaar, vanuit financiering die het ministerie van onderwijs beschikbaar heeft gesteld. Mocht u hier gebruik van willen maken, dan kunt u contact opnemen met:

Jacob Bruintjes (Bruintjes Demografisch Advies)

j.jbruintjes@freeler.nl

06 – 516 611 29